

12. *Impugnatur secundo Hispal.* — Secundo principaliter argumentor contra hanc sententiam, quia vel illæ duæ formalitates constituunt veram rationem scientiæ, et veram rationem fidei in illo actu, ita ut actus ille, prout est evidens, sit ejusdem speciei cum actu scientifico ejusdem objecti, quem habet philosophus infidelis, et quatenus est certus certitudine fidei, sit ejusdem speciei cum actu fidei ejusdem veritatis, quem habet fidelis idiota; vel illæ formalitates sunt aliarum rationum: neutrum dici potest; ergo. Minor quoad primam partem probatur, quia illæ duæ species fidei et scientiæ ex se, et ex natura sua sunt distinctæ realiter, et constituunt proprias entitates, ut per se constat, et patet in exemplis adductis. Quod autem simul concurrant in eodem tempore et subjecto, non satis est ut confundantur, et coalescant in eandem entitatem, ut patet inductive in omnibus similibus qualitatibus, ut sunt, verbi gratia, albedo et dulcedo; et in actibus animæ, amor amicitiae, et concupiscentiæ Dei, licet ab aliquo simul habeantur, non propterea fiunt unus actus. Imo plane videtur impossibile, quia illæ differentiae semper retinent eandem repugnantiam, et quælibet illarum est constitutiva propriæ entitatis. Secunda autem pars minoris a nemine asseritur, saltem quoad alterum membrum de scientia; nam cum ille actus sit evidens et certus, omnes fatentur esse veracem scientiam. De ratione autem fidei, Hispal. supra negat illam in tali actu, quia licet sit certior ex auctoritate divina, nihilominus formalitas illa non est fides, quia est de objecto alias evidente. Sed in hac ratione petit principium, et id quod dicit, intelligi non potest, quia ille actus fundatur in auctoritate divina testificante, non clare, sed obscure; et ideo, licet ut sic sit certus, non est necessarius, sed liber; ergo ut sic, est inevidens, et fundatur in toto objecto formali fidei; ergo illa formalitas non potest esse nisi fidei¹. Denique si non est fides, nec scientia, explicari non potest quid sit, neque etiam potest intelligi quod illa formalitas abstrahat ab evidente et inevidente, ut ille loquitur, quia illa membra sunt immediate opposita, et considerantur in ordine ad actum prout est in rerum natura, et non secundum aliquam mentis abstractionem.

¹ Concinit auctor, in tractat. de Bonitate et Malitia, disp. 4, sect. 2, a num. 4.

13. *Quid tandem quinto loco respondeat Molina, et alii ad dictum argumentum in num.*

7. — *Refellitur hæc responsio primo a priori.* — Est ergo ultimus modus dicendi, actum illum habere veram rationem specificam simplicem et substantialem, distinctam ab specificis rationibus scientiæ et fidei, eminenter utramque continentem, quia sumit illam ex duplici motivo fidei et scientiæ, ut constituente unum totale, et adæquatum motivum, quæ opinio potest tribui Durando, et aliis auctoribus supra citatis, quatenus simpliciter et sine alia declaratione dicunt, illum esse unum actum; et magis hoc declarant Molina, 4 part., q. 1, art. 1, disp. 1; Fonse., 6 Metaph., cap. 1, q. 1, sect. 5, lit. F. Et multis modernis Theologis placet hic modus, et non habent aliud fundamentum, nisi ut evitent proprium assensum fidei circa objectum actu demonstratum. Ego vero non minus dissentio huic modo quam præcedentibus, quia nec probabilior nec minus difficilis ad intelligendum mihi semper visus est, et nunc etiam plane videtur. Et primo argumentor a priori ex ratione facta, quia ibi concurrunt duo motiva natura sua formaliter diversa, et sufficientia ad constituendas diversas species actuum realiter distinctorum, quæ sunt medium demonstrativum, et auctoritas dicentis; sed quod simul et eodem tempore moveant eundem intellectum, non confundit rationes objectivas, nec facit illas coalescere in unam; ergo non consurgit ex illis unus actus alterius ordinis et speciei. Major nota est cum consequentia; minor autem patet, tum quia ibi tantum invenitur concomitantia temporis et subjecti, quæ non sufficit ad confusionem vel unionem illorum motivorum in unum; tum etiam quia, si quis attente consideret, unumquodque illorum motivorum concurrat ut totale, et sine dependentia ab altero, quia ille fidelis doctus ita credit propter auctoritatem Dei, ut non minus certo crederet, si scientiam non haberet; et ita assentitur propter demonstrationem, ut non minus evidenter et consequenter cum certitudine scientiæ, daret assensum, etiamsi deesset auctoritas Dei testificantis; ergo signum est illa motiva concurrere ut distincta, atque adeo sufficientia, ut per se ac sigillatim producant diversas species actuum realiter distinctorum. Et confirmari potest hæc ratio inductione, tam in actibus intellectus quam voluntatis; nam si quis actu consideret humana testimonia simul cum divino fidei nostræ, non elicit unum as-

sensum, qui eminenter sit fides humana et divina; et qui considerat duo media demonstrativa ejusdem veritatis, unum physicum, et aliud mathematicum, verbi gratia, concursum partium terræ circa idem centrum, et eclipsim lunæ in formam rotundam, non efficit unam conclusionem, seu actum scientiæ (quod nimirum terra sit globosa), qui eminenter sit actus philosophiæ et mathematicæ, sed potius duplicem, utrumque in sua specie perfectum. Et qui considerat Deum esse summum bonum propter se amabile, et esse summum bonum proprium hominis, non elicit unum amorem, qui eminenter sit amicitiae et concupiscentiæ; quæ omnia suppono tanquam nota, neque scio aliquem dixisse contrarium. Et ratio omnium est, quia illa motiva semper manent diversa, et non componunt unum. Et ex eodem principio¹ in 1. 2, q. 18, qui melius assentiunt, concludunt unum actum internum non posse simul esse ex duobus proximis motivis virtutum specie diversarum, sed solum quando motiva ita inter se sunt subordinata, ut unum sit proximum, et aliud remotum, quod in præsentī locum non habet.

14. *Refellitur secundo ex parte actus.* — Secundo, principaliter argumentor ex parte actus, et inquirō an ille actus sic eminens, supernaturalis sit omnino, vel pure naturalis, vel mixtus; certe hoc ultimum cogitari non potest, quia ille actus simplicissimus est, et indivisibilis, præsertim secundum differentiam ultimam; ergo non potest esse mixtus ex naturali et supernaturali; ad alterum erit ergo ex his ordinibus pertinet secundum substantiam suam, de illa enim loquimur. Deinde non potest cogitari mere naturalis, quia est certus certitudine fidei, et nititur in auctoritate divina credita supernaturaliter, quæ est motivum supernaturale; unde, quatenus talis est, non potest fieri sine auxilio gratiæ, nam est supernaturalis quædam dispositio, et quia illa certitudo superat vires naturales hominis, proceditque a pia affectione voluntatis, quæ supernaturalis est; erit ergo ille actus supernaturalis quoad substantiam, et ita fatentur auctores illius sententiæ, qui melius sentiunt. Quod tamen non posset esse mere supernaturalis, probatur, quia est actus evidens, et illa evidentia naturalis tantum est, quia præcise oritur ex medio naturali et naturaliter cognito; unde necesse est ut in illo¹ Consuletur auctor, tract. 1, disp. 3, sect. 2, et formaliter tract. 3, disp. 4, sect. 3.

actu sit etiam certitudo naturalis scientiæ, quia hæc necessario comitatur naturalem evidentiam, et ita erit in illo actu duplex, proprietas naturalis, et una supernaturalis, et omnes substantiales; quomodo ergo esse potest pure supernaturalis? Unde etiam intelligitur non posse subsistere, id quod præfati auctores asserunt de specie illius actus, nimirum quod sit una et superior, et eminenter continens duas inferiores; nam qualitas, quæ ejusmodi est, non habet formaliter proprietates inferiorum specierum, seu ejusdem rationis; at vero in illo actu formaliter est evidentia naturalis scientiæ, ejusdem speciei cum illa, et certitudo supernaturalis ejusdem speciei cum certitudine fidei; ergo non est ibi eminentia, sed formalis continentia duarum specierum inferiorum. Ratio etiam hoc persuadet, quia ex duabus causis non potest oriri unus effectus eminenter continens totam perfectionem utriusque causæ, quia talis effectus excederet perfectionem intensivam causæ, quod esse non potest, ut suppono. Et declarari potest naturali exemplo; nam si ex animalibus diversarum specierum generetur unum terciæ speciei, non potest hæc terciæ species eminenter continere illas duas, quia esset perfectior utraque, quia res simplex eminenter continens plures, et omnes perfectiones earum, necessario esse debet excellentior utraque; hoc autem in illo exemplo nunquam invenitur, ut experientia constat et ratione; quia quando effectus est æquivocus, potius ipse debet eminenter contineri in causa, quam eminenter continere causam; sic ergo est in præsentī: nam medium scientiæ, et auctoritas Dei sunt veluti duæ causæ quæ junguntur ad illum effectum; ergo non possunt efficere unum effectum eminenter continentem totam perfectionem fidei et scientiæ, quia talis effectus necessario esset excellentioris rationis quam fides et quam scientia, et quam ambæ simul, quia excellentiori et simpliciori modo contineret totam illam perfectionem, et haberet, ut sic dicam, ipsam evidentiam supernaturalizatam, quod profecto intelligi non potest. Et confirmatur, quia similis discursus fieri potest de libertate et necessitate illius actus; nam erit necessarius quatenus evidens, et liber quatenus certior. Item erit discursivus, id est, per se et essentialiter pendens ex discursu, quatenus est per demonstrationem; et simul erit actus simplex, et sine dependentia ab extraneo lumine,

quatenus est assensus certus ex auctoritate divina; hæc autem, et similia non eminenter, sed formaliter invenirentur in illo actu, ut aperte constat. Sunt autem illæ proprietates inter se adeo oppositæ, ut plane repugnare videatur simul inesse eidem actui simplici et indivisibili, qualem dicti auctores volunt esse illum de quo loquimur; ergo non datur talis actus.

15. *Refellitur tertio ex parte habitus.* — *Responsio pro Molina evertitur.* — Tertia ratio ad idem confirmandum sumi potest ex parte habitus, sive ille consideretur ut principium, sive ut terminus, seu effectus illius actus. Et imprimis inquiri a quo habitu eliciatur ille assensus; non enim potest esse a solo habitu fidei, ut omnes pro comperto habent, quia fides sola non potest efficere actum evidentem, qualis supponitur ille actus; et proportionali ratione ostenditur non esse a solo habitu scientiæ, quia non potest ille habitus efficere tantam certitudinem quantum habet actus. Et ideo communis responsio est, actum illum fieri ab utroque habitu simul, ut videre licet in Molina supra. Contra hoc vero instari potest juxta supra dicta, quia, si uterque habitus operatur, necesse est ut uterque habeat ibi suum objectum formale integrum, quia nullus habitus operari potest extra suum objectum formale; ergo, sicut sunt duo habitus, ita operantur propter duo objecta formalia integra, ita ut neque unus respiciat ullo modo objectum alterius, nec connexionem sui objecti cum illo, neque e converso: ergo efficient duos actus, et non unum. Præterea est specialis objectio ad hominem de habitu fidei; quia vel est de ratione formali objecti ejus, aut saltem conditio omnino necessaria, ut per nullum medium proponatur actu evidens, vel non. Hoc secundum negant auctores illius sententiæ, quia, si evidentia per aliud medium non est contra rationem formalem objecti fidei, non est cur repugnet simul esse actum fidei cum actu evidente. Si autem evidentia destruit objectum fidei, ergo impossibile est fidem influere in illum actum, qui versatur circa objectum evidens, quia non potest fides operari sine suo objecto. Propter quam rationem, aliqui sectatores illius opinionis in hoc dissentiant ab aliis, dicuntque illum actum fieri a solo habitu scientiæ, et nullo modo ab habitu fidei. Sed hoc plane incredibile est, quia multo magis improporcionatus videtur esse habitus scien-

tiæ, cum ille naturalis sit, actus vero supernaturalis; nam ad actum supernaturalem, necessarium est principium proximum efficiens supernaturale. Respondere possunt illud principium esse auxilium speciale Dei; sed contra, quia omnem actum perfectum et humanum, quem Deus facit per auxilium, potest facere per habitum; imo ut ab homine fiat connaturali modo, et a Deo provideatur suavi modo, necessarius est habitus; ergo assignandus est habitus infusus, a quo ille actus fieri possit præter scientiam; ille autem esse non potest nisi fides. Et confirmatur hoc, nam omne auxilium gratiæ respondet et proportionatur alicui virtuti infusæ, vel habituali dono; ergo si ibi est necessarium auxilium, illi respondet aliquis habitus, qui non potest esse nisi fides. Denique etiam ex parte scientiæ difficile intelligitur quomodo virtute, naturali, et propter naturale motivum, efficiat per se, etiam ut partiiale principium, actum supernaturalem, quia non habet ad hoc vires proportionatas, nec potest facere in actu nisi evidentiam et certitudinem naturalem. Tandem si consideretur habitus quatenus fieri potest per actus, vel effective, vel dispositive, necessarium erit ut illi actui respondeat unus habitus infusus simul evidens, et certus, et inclinans ad actus illius speciei eminenter continentes duas illas rationes; consequens autem non admittitur etiam ab auctoribus illius opinionis, quia esset valde novum et extraordinarium; nullus enim de tali habitu hactenus cogitavit, et ex illo multa absurda facile inferri possent. Sequela probatur, quia nulla major repugnantia assignari potest in unitate illius habitus, quam in unitate actus, neque a prædictis auctoribus assignatur; et aliunde ibi procedit generale principium, quod omnis actus disponit potentiam de se indifferentem, vel insufficientem, ad habitum, qui postea inclinatur ad similes actus; ergo idem de illo actu dicendum esset.

16. *Illatio prima ex dictis.* — *Illatio secunda.* — Concludo igitur ibi nullo modo fieri posse unum actum, et consequenter fieri duos, quia fit actus evidens et naturalis; fit etiam actus supernaturalis certior quam naturalis; ergo simul fiunt duo actus. Deinde concludo illos esse scientiæ et fidei. Primum omnes ponunt: secundum probo, quia ille supernaturalis actus est assensus propter veritatem primam revelantem revelatione credita, et non visa, neque evidenter cognita;

ergo ille actus habet totum objectum fidei, et non solum certitudinem, sed etiam obscuritatem, quia revelatio ipsa obscura est, et formale objectum communicat, ut sic dicam, suas proprietates objecto materiali. Et a signo confirmatur; nam ille actus est liber, et ex pia affectione voluntatis; ergo per illum captivatur intellectus in obsequium Dei et fidei; est ergo actus fidei.

17. *Illatio tertia, per quam ad principalem hujus sectionis titulum satisfit.* — *Et ostenditur compossibilitas actus evidens, et invidens.* — Præterea concludo ex dictis, respondendo directe ad titulum quæstionis, non esse de necessitate objecti fidei, ut sit omnino non evidens concomitanter, sed solum formaliter, id est, per ipsum medium fidei. Hoc patet ex dictis, quia fidei actus esse potest cum actu naturaliter evidente de eodem objecto; ergo illa evidentia non destruit objectum formale fidei, quia non est per medium ejus, sed per aliud; nam si destrueret objectum formale fidei, impossibilis esset actus fidei, quia non potest esse sine suo objecto formali. Secundo ad hoc confirmandum valent rationes Durandi in tertio, dist. 24, quia formale objectum fidei est illud, quod facit rem esse formaliter credibilem, et movet intellectum ad assensum; sed negatio illa actualis evidentiae non facit rem credibilem, nec movet ad assentiendum, et contraria evidentia non excludit divinum testimonium obscurum, et invidens, quod moveat ad credendum, ut constat ex dictis; nam Deus sua auctoritate confirmat plures veritates, quas naturalis evidentia ostendit; ergo illa carentia evidentiae non est de formali objecto fidei, nec contraria evidentia excludit hujusmodi objectum formale. Tandem est optima ratio, quia, non obstante illa evidentia naturali, fides altiori et nobiliori modo firmat intellectum in assensu illius veritatis, ut fatentur etiam adversarii; hic autem effectus non potest provenire nisi ab aliquo motivo formali assentiendi, quod sit supernaturalis; ergo non potest esse nisi motivum formale fidei, quia nullum aliud nobis est datum in hac vita, ad supernaturaliter assentiendum.

18. *Ad motiva sententiæ in n. 3.* — *Loci Pauli expositio.* — Tandem ex his facile est respondere ad motiva contraria, quatenus contra hanc partem procedere possunt; omnia enim fundantur in hoc, quod inevidentia rei cognitæ est necessaria ad assensum fidei, quod nos facile negamus, præsertim de

inevidentia opposita evidentiae naturali. Neque dicti auctores afferunt rationem, qua id efficaciter probent; testimonium autem Pauli, quod fides est argumentum non apparentium, probabiliter posset exponi illo modo, quod fides ipsa est argumentum, quod non facit apparere rem creditam, nec requirit illam apparentiam, ut præbeat assensum; non tamen inde sequitur requirere ut nulla alia via res appareat, neque hoc dicit Paulus. Secundo vero et facilius dico veritates divinas, per solam evidentiam naturalem non sufficienter nobis apparere, quia nec videmus illas prout in se sunt, neque per medium quod præbeat summam certitudinem illarum; et ideo talis evidentia relinquit sufficientem non apparentiam, ut ibi etiam locum habeat fides certificando intellectum, ut sæpe dixi; quæ certitudo necessario involvit obscuritatem, cum fundetur in testimonio non evidenter cognito, et ideo libera sit. Et hoc in re ipsa fatentur alii auctores, dum concedunt ibi intervenire certitudinem fidei, et ita potius augent difficultatem, quam illam expediant aut minuunt; nam in uno et eodem actu admittunt certitudinem minorem et majorem, et consequenter coguntur admittere evidentiam cum obscuritate, necessitatem cum libertate in eodem actu simplici, in quo difficillime intelliguntur; in duobus autem sine ulla difficultate, prout satis declaratum est. Ad Patres tandem numero secundo allatos, paulo infra indicatur responsio in num. seq.

19. *Assertio quarta, de compatibilitate fidei cum scientia, non procedit cum infusa abstractiva, de potentia ordinaria.* — Bene tamen de potentia extraordinaria. — Explicandum vero superest an sit idem dicendum de evidentia supernaturali abstractiva. In quo breviter dico quoad habitus inter se, et quoad habitum comparatum ad actum, eandem esse rationem, quam amplius explicare non est necesse. In actibus vero est quædam differentia notanda, nam actus supernaturaliter evidens est etiam supernaturaliter certus; unde ad minimum videtur esse æque certus, ac est actus fidei; et ideo evidentia supernaturalis et actualis non videtur relinquere locum officio fidei, quia non potest minus firmare intellectum in assensu veritatis cognitæ, quam sit firmatus per fidem; et ideo ex hac parte videntur minus esse compatibles assensus fidei, et scientiæ infusæ ac supernaturaliter evidens, quam assensus fidei et scientiæ naturalis de eadem veritate. Et ita

mibi verisimile est, ex natura rei, seu secundum ordinarium cursum, hos duos actus non esse simul, quia vel sunt superflui, et ideo verisimile est Deum non movere simul ad utrumque actum extraordinario modo; vel etiam ex naturali modo operandi hominis est aliqua repugnantia, quia si intellectus necessario est determinatus ad assensum evidentem et certum, per medium scientificum, per voluntatem non applicatur ad assentiendum per medium extrinsecum et obscurum, quando nullam majorem certitudinem inde acquirit, ut videtur in rebus humanis experientia notum; et ideo verisimilius est, illos actus regulariter non esse simul. Nihilominus tamen non censeo esse absolutam repugnantiam, neque inevidentiam contrariam huic evidentiae esse de objecto formali, vel de absoluta necessitate fidei; quoad hoc enim procedunt rationes factae in praecedenti puncto, et dicemus iterum in sequenti.

20. *Nec rursus procedit de compatibilitate cum visione, de potentia ordinaria.* — *Id ostenditur ex Paulo, 1. Cor. 15.* — *Et ex Patribus.* — *Et ratione.* — Secundo facile etiam ex dictis resolvitur eadem quaestio proposita de visione intuitiva Dei, an, scilicet, cum illa possit esse fides. Et quidem de actuali fide, Theologi omnes docent non esse simul cum illa visione, nec fuisse unquam, nec futuram esse, atque adeo neque esse posse de lege ordinaria, seu attentata natura talium actuum. Ita docent omnes auctores statim citandi, et sumitur ex Paulo, 1 ad Corinth. 13, dicente: *Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum;* et subdit: *Cum venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est;* et ideo opponit cognitionem aenigmaticam visioni faciali: *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem.* Ad hoc etiam confirmandum valet aliud testimonium Pauli supra adductum, in numero primo, quod *fides est non apparentium;* nam tunc maxime objectum apparet, quando in se clare videtur, et hoc etiam confirmant, et ita sufficienter explicantur testimonia Patrum, dicentium fidem esse de non visis, quae in principio adduximus in numero secundo. Et videri etiam potest Augustinus, lib. 14 de Trinitate, cap. 2 et 3. Rationem multi sumunt ex repugnantia ex parte objectorum, de qua dicam statim. Nunc ergo sufficit ratio proxime facta in praecedenti puncto, quae hic majorem vim habet; tum quia visio intuitiva certior est ex suo genere

quam abstractiva; tum etiam quia illa visio est summe perfecta in ordine supernaturali, et ideo maxime necessitat intellectum ad summam certitudinem, ac proinde non relinquit locum certitudini liberae, et ex motione voluntatis per motivum extrinsecum et obscurum. Accedit quod etiam ratione status repugnat illi visioni imperfectio fidei, quia illa visio est essentialis beatitudo perfecta constituens hominem in termino, fides autem de se constituit viatorem.

21. *Imo putant multi quod nec de potentia extraordinaria procedat.* — *Eorum fundamentum.* — Quaeritur vero ulterius, an de potentia absoluta repugnet cum visione simul esse fidem. Quod enim hoc implicet contradictionem, videtur sentire D. Thomas hic, art. 4, et 1. 2, q. 67, art. 3, ubi etiam Cajetanus et alii; idem etiam D. Thomas, quaest. 14 de Veritate, art. 9, et quaest. 27, art. 5, ad 6; et tertio contra Gent., cap. 40; et in tertio, dist. 24, quaest. 1, art. 1; ubi Bonaventura, art. 2, quaest. 1; Richardus, quaest. 1, art. 3; et Argenti., quaest. 1, art. 3; Gabriel, art. 1, et ibi etiam Capreolus et Hispalens., quaest. unica; et Herv., Quodlib. 2, quaest. 15, art. 3. Fundamentum est, quia visio destruit objectum formale fidei, quia de ratione objecti credibilis est, ut sit non visum; unde D. Thomas hic, art. 6, ad secundum, dicit visionem tollere imperfectionem substantialem fidei; unde sicut repugnat potentiam vel habitum tendere extra suum objectum, vel sicut repugnat speciem bruti manere ablata irrationalitate, ita repugnat fidem esse cum visione. Et ad hoc confirmandum afferuntur testimonia quae in principio adduximus, in numero primo et secundo.

22. *Verius tamen videtur oppositum.* — Ego vero non video hanc implicationem contradictionis, et imprimis de habitu fidei certum existimo non implicare contradictionem quod maneat in intellectu videntis Deum; quia si actu non operatur, cessat omnis repugnantia, ut supra in simili declaratum est, et ita divus Thomas, 2. 2, q. 175, art. 3, ad 3, et quaest. 13 de Verit., art. 2, dicit in Paulo, quando (secundum ipsum D. Thomam) raptus vidit divinam essentiam, permansisse habitum fidei. Idem ergo facere Deus posset per totam aeternitatem, quia nulla est major repugnantia. De facto vero, probabilius est ibi non manere etiam habitum fidei, quia nunquam est operaturus, et non pertinet ad perfectionem simpliciter, ideoque supervacaneus est. Hinc

vero ulterius concluditur non esse etiam formalem repugnantiam inter habitum fidei et lumen gloriae, quod etiam ostendit exemplum Pauli, et quia, sicut habitus fidei non repugnat cum objecto viso, ita etiam non repugnat cum objecto visibili, ut sic dicam; per lumen autem gloriae, praecise loquendo, ac formaliter, non fit objectum actu visum, sed visibile ex parte potentiae; ergo multo minus repugnat lumen quasi habituale cum habitu fidei, quam habitus fidei cum actuali visione. Quin potius, si de potentia absoluta fieret, ut lumen gloriae maneret in intellectu non vidente actu Deum, in illo esse posset non solum habitus, sed etiam actus fidei, quia solus habitus, ut supra dixi, nullo modo tollit aut impedit objectum fidei, vel libertatem in assentiendo propter illud. Quia vero de facto et ex natura rei, lumen gloriae semper est in actu secundo visionis Dei, ideo eandem repugnantiam naturalem, ut sic dicam, habet cum actu fidei.

23. *Quinam ita sentiant.* — *Suadetur ratione.* — *Et exemplo.* — Denique, quod haec repugnantia inter actus, non sit in ordine ad potentiam absolutam Dei, nec per implicationem contradictionis, sentit Alex. Alens., 3 p., q. 68, et tenet Durandus, in 3, dist. 31, q. 4, ubi etiam Major, et Bassolis, et Gregorius in Prolog. Sentent., q. 3, art. 2. Ratio vero est supra tacta, quia conditio *non visi*, non aliter est de intrinseca ratione fidei, quam respectu sui objecti formalis, de cujus ratione est, ut sit extrinsecum testimonium, non ostensum evidenter, neque ostendens clare rem dictam; quod autem res sic testificata non sit aliter visa, non est de essentia fidei, quamvis pertineat ad connaturalem modum operandi ejus; neque aliud probatum est aliqua ratione efficaci, et ideo non est facile negandum divinae potentiae. Et declaratur tandem exemplo, nam cognitio intuitiva et abstractiva etiam videntur habere rationes valde oppositas, quales sunt absentia et praesentia objecti, et nihilominus certum est cognitionem intuitivam et abstractivam ejusdem rei, posse simul esse, imo etiam esse in beatis respectu ejusdem Dei per visionem beatam, et per scientiam infusam vel naturalem. Et ratio est, quia absentia objecti non est necessaria ad cognitionem abstractivam respectu ejusdem intellectus quomodocumque cognoscentis, sed solum respectu medii per quod sic cognoscitur; idem ergo facile intelligitur cum proportionem respectu assensus fidei; nulla ergo apparet in hoc absoluta repugnantia, quia illi sunt duo actus positivi,

quos Deus potest causare in mente, testificando illud ipsum, quod videtur, quia licet in hoc videatur esse superfluitas, ad ostensionem suae potentiae, vel propter alias rationes, id facere potuisset.

24. *An eadem quarta assertio procedat de fide cum visione sensitiva.* — *Negant aliqui.* — *Exponitur propositum dub. et resolvitur.* — Adhuc vero superest verbum unum dicendum de visione sensitiva et intuitiva, an possit esse simul cum actu fidei, non solum de potentia absoluta (hoc enim a fortiori affirmandum est ex dictis), sed etiam de potentia ordinaria, et ex natura rei. Aliqui simpliciter negant, ita ut consequenter dicant Apostolum Thomam, cum dixit illi Christus: *Quia vidisti me, Thomas, credidisti,* non credidisse resurrectionem Christi, quia suis oculis videbat illum vivere, et manibus etiam tangebatur corpus vivificatum, et ita ejus fidem referunt ad divinitatem. Ita fere Toletanus, Joan. 20. Ego tamen sine dubio credo tam Thomam, quam Apostolos reliquos, habuisse supernaturalem fidem de Christi resurrectione, et de veritate corporis, ac vitae ejus; quod non obscure significavit D. Thomas, 3 part., quaest. 55, art. 5 et 6, ubi id clarius in Commentario¹ asserui et confirmavi, quia multo majori certitudine credebant Apostoli Christum vere surrexisse, quam ex sola experientia sensuum acquirere possent. Denique quis negabit illos habuisse fidem infusam mysteriorum pertinentium ad Christi humanitatem. Dico ergo in objecto sensibilibus visis duo esse distinguenda: unum est species illa, quae extrinsecus apparet, et de hac certe non est fides, sed experientia, quia de sola illa externa apparentia non fit revelatio, neque illa proponitur ut credatur, sed ut ducat ad fidem. Aliud autem est veritas et substantia ejus rei, quae videtur, et de hac potest esse fides simul cum visione externa, et ita per fidem creditur Thomam esse ipsummet Christum, ac verum hominem, quem videbat, et tangebatur, et loquentem audiebat.

¹ Consule etiam ibidem disp. 31, sect. 4, § Non est autem.